

“Men Book”

“*Človek kot knjiga*”

Rui Guedes

Penafiel Mobile Library

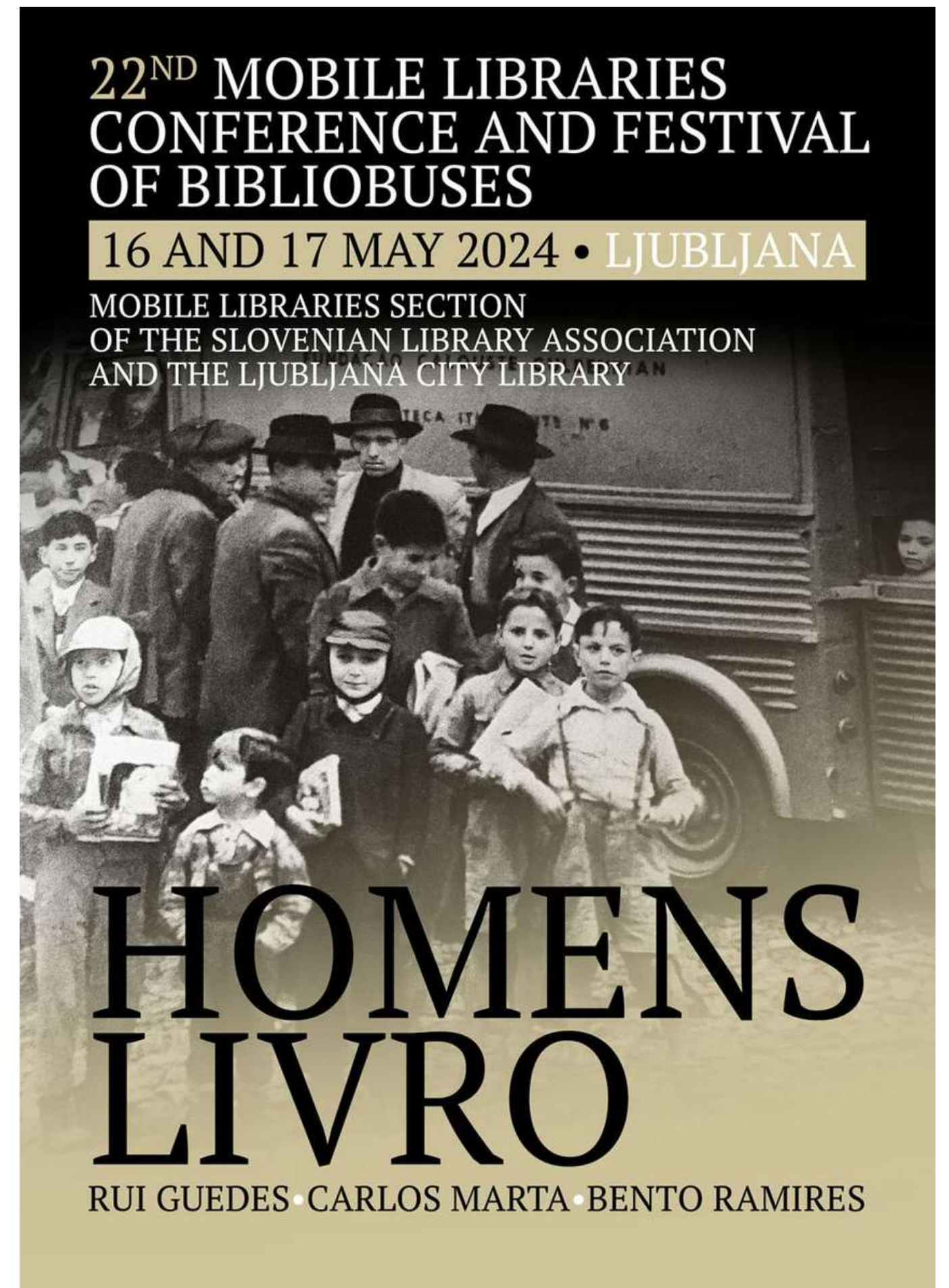
Carlos Marta

ADFP - Miranda do Corvo Mobile Library

Bento Ramires

Redondo Mobile Library

Portugal

Ne da bi se pretvarjala, da je zgodovinsko poročilo ali kronološki opis dogodkov, ki so se zgodili v obdobju njenega delovanja, je »Men Book« poziv k individualnemu in kolektivnemu spominu Gulbenkianovih potujočih knjižnic.

Izvedena v drugi polovici
prejšnjega stoletja je bistveno
spremenila kulturno panoramo
obskurne in osamljene
Portugalske ter ljudem ponudila
dostop do znanja prek knjig in
branja.

Sestavljen iz kratke zgodbe Ruija Guedesa, tekstovnih in fotografskih dokumentov iz osebnih zbirk mobilnih knjižničarjev Benta Ramiresa in Carlosa Marte, treh intervjujev z nekdanjimi mobilnimi knjižničarji s celine, Azorov in Madeire, ki jih je vodila pisateljica Patrícia Carreiro, in neobjavljenega dokument Armanda Carmela, bralcu omogoči intimen vpogled v vezi, vzpostavljene med različnimi robovi družbe in temi ikoničnimi vozili.

Knjiga vključuje tudi
uvodno opombo
odhajajočega
predsednika upravnega
odбора fundacije
Calouste Gulbenkian, ki
dejansko in statistično
poudarja vlogo te
storitve v skupnosti od
ustanovitve leta 1958
do njenega konca leta
2002.

Ko je bila fundacija Calouste Gulbenkian ustanovljena pred skoraj 70 leti, je bila Portugalska država z velikimi potrebami in to je bilo odločilno pri zasnovi, izbrani za njeno organizacijo.

Država s 26-odstotno stopnjo nepismenosti med moškimi in 39-odstotno med ženskami (1960) bi morala dati prednost fundaciji, ki je bila šele na začetku in katere statutarni namen je bil izobraževanje, poskus, da pomaga obrniti to situacijo.

Zato je bila prva dejavnost, ki se je začela izvajati razdelitvena akcija Fundacije: štipendiranje mladih, ki so želeli nadaljevati študij v domovini, in tistih, ki so se želeli specializirati v izobraževalnih ustanovah v tujini, na vseh področjih znanja.

Zaradi razmer na Portugalskem je bila za opolnomočenje prebivalstva med drugim, pod okriljem fundacije, uvedena tudi mreža potujočih knjižnic,

Ta pionirska storitev javnega branja je bila uvedena z namenom omogočiti dostop do knjig vsem, ki so si jih želeli, zlasti tistim, ki so živeli na območjih države, kjer ta kulturna dobrina praktično ni bila znana.

Pisatelj Branquinho da Fonseca, prvi direktor službe, je od začetka spodbujal vzpostavitev mreže potujočih knjižnic, ki je hitro pritegnila navdušeno podporo prebivalstva.

Mnogi Portugalci so takrat prvič v življenju videli knjigo.

Knjižnice so skrbele za vse starostne skupine in bralcem nudile obsežen katalog, od univerzalnih nacionalnih klasikov do bolj specializiranih ali referenčnih del in lahkega branja za razvedrilo.

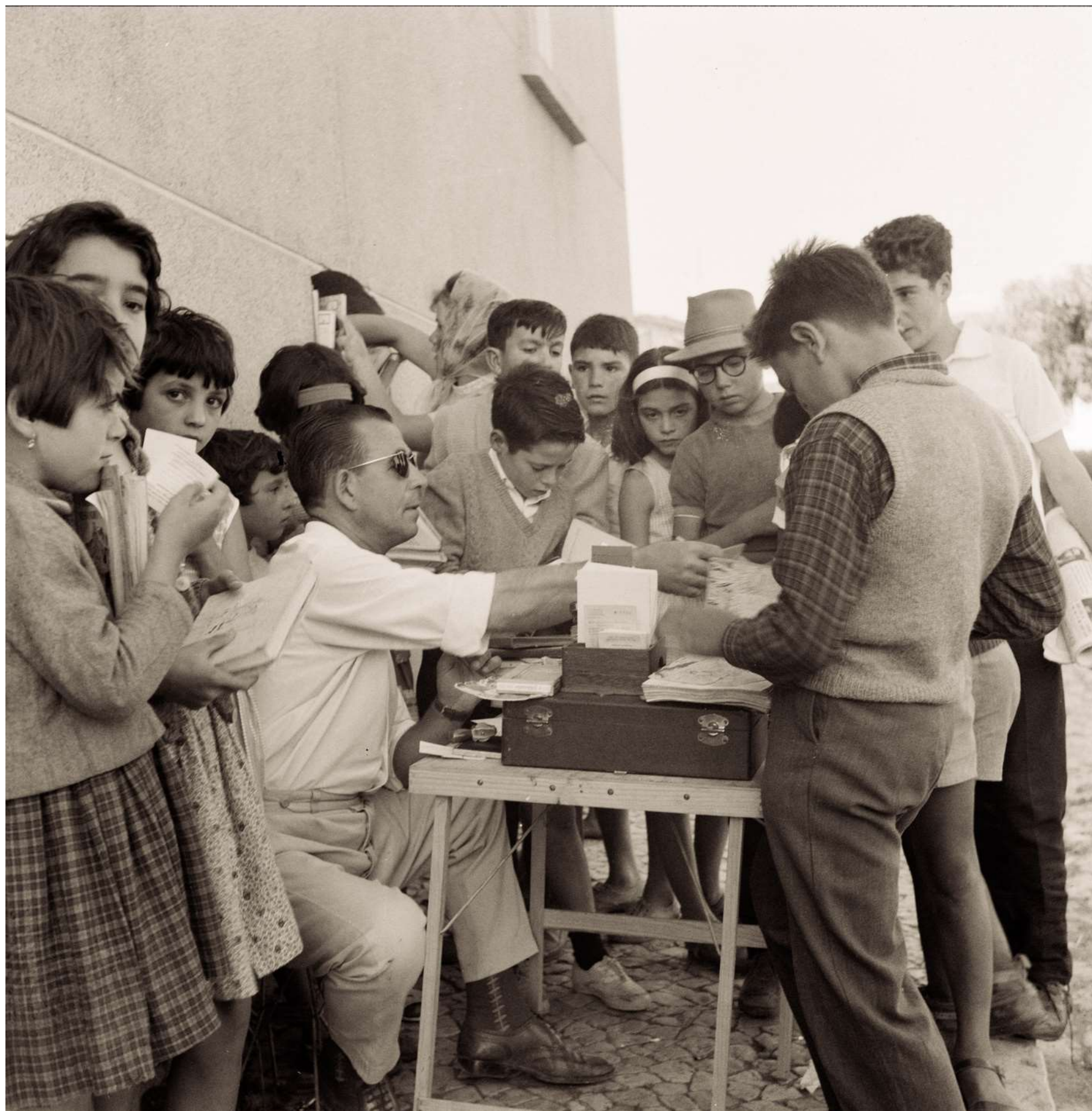

Od zgodnjih devetdesetih let prejšnjega stoletja je prišlo do postopne spremembe, s povečevanjem števila stacionarnih knjižnic in zmanjševanjem števila potujočih knjižnic, katerih lastništvo je prešlo na lokalne občine, ki so bile v boljšem položaju za prilagajanje njihove uporabe za specifične potrebe prebivalstva.

Do leta 2002 je
Fundacija Calouste
Gulbenkian še
naprej oskrbovala
večino teh **centrov** s
knjigami.

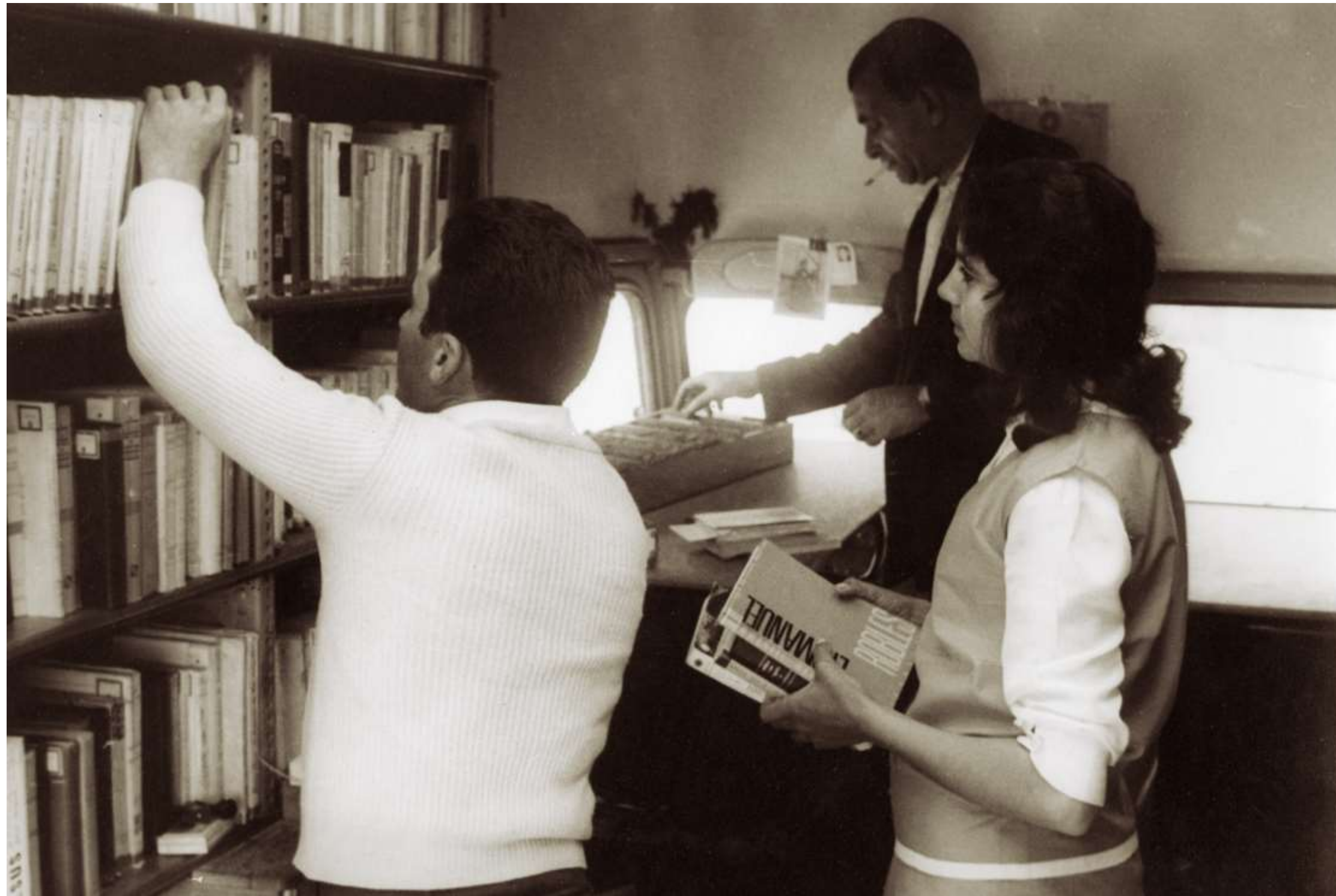

V skoraj štiridesetih letih delovanja je mreža fundacije Calouste Gulbenkian pridobila 8.765.267 knjig in drugih dokumentov na različnih medijih ter oskrbela 56.962.637 uporabnikov, ki so si izposodili 171.043.341 enot gradiva.

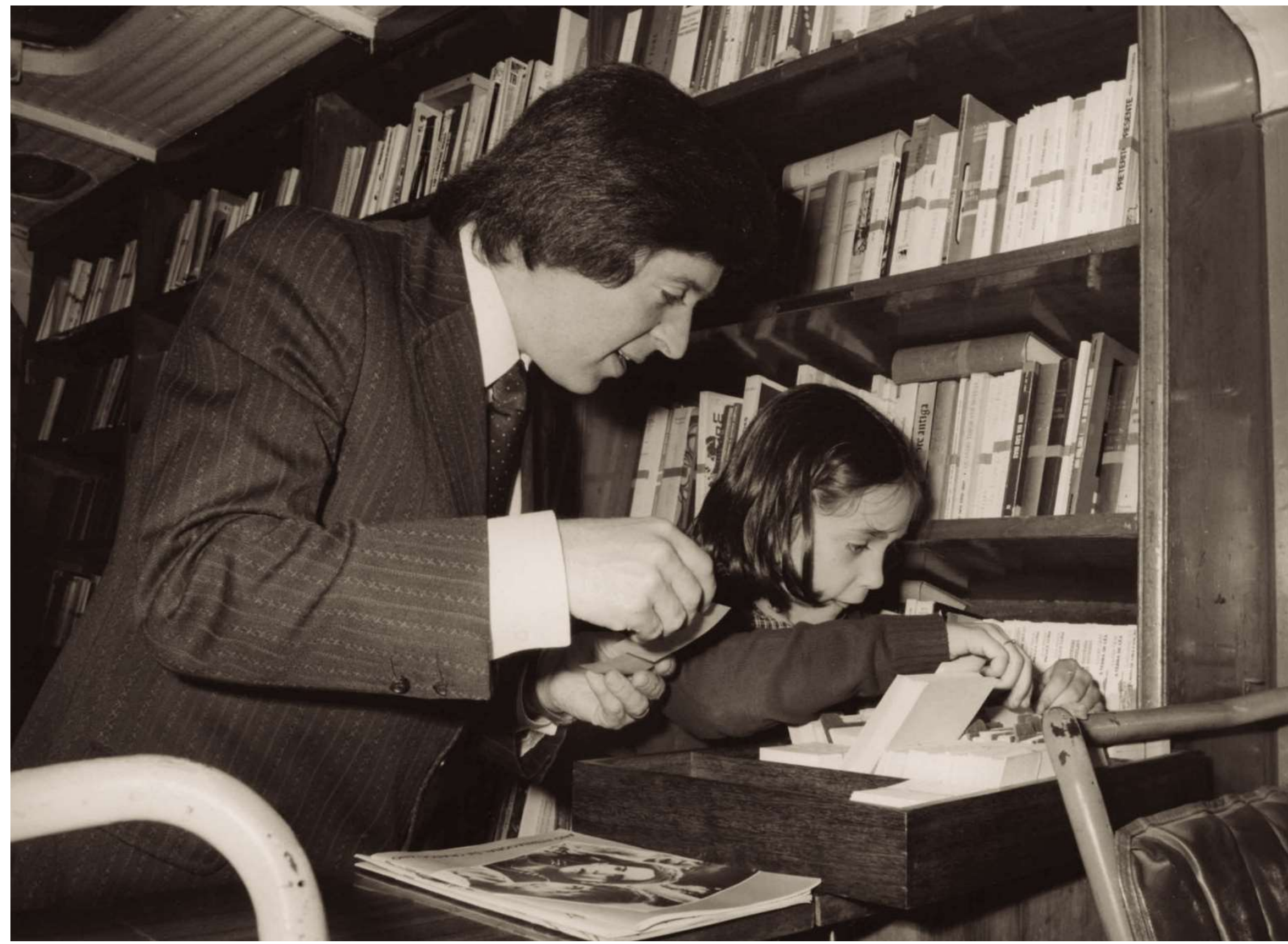
Te številke govorijo same zase in so dokaz, da so bile Gulbenkianove potujoče knjižnice močan dejavnik kulturnega razvoja v portugalski družbi.

Poudariti je treba vlogo zaposlenih v knjižnicah, ki so v stalnem in neposrednem stiku s prebivalstvom in imajo vedno posebno odgovornost zagotavljanja aktivne in plodne povezave med svetom bralcev in svetom knjig.

Imeli so
neprecenljivo
vlogo pri
razvijanju bralne
kulture na
Portugalskem.

PORTUGAL

Na Portugalskem trenutno deluje 77 potujočih knjižnic, ki so razpršene po celini ter otočju Azori in Madeira:

- Sever - 18
- Center - 28
- Lizbona - 9
- Alentejo in Ribatejo - 12
- Algarve - 5
- Azori - 4
- Madeira - 1

Večinoma gre za prilagojena dostavna vozila (kombije), s čimer dosežemo večjo mobilnost in dostop ter boljši nadzor nad stroški (vzdrževanje in gorivo). Le dve vozili sta na avtobusnih podvozjih (občini Mealhada in Porto).

Čeprav služijo celotni skupnosti, je večina njihovih dejavnosti namenjenih otrokom in skupnostnim centrom za starejše, v bistvu pa zagotavljajo izobraževalne podporne storitve, pripovedovanje zgodb in dejavnosti, povezane z ohranjanjem lokalne tradicije in etnografije.

Omogočajo izposajo knjig, dokumentov na različnih nosilcih ter iskanje po lokalnih in oddaljenih bazah podatkov. V nekaterih notranjih regijah je mogoče plačati storitve in pridobiti uradne dokumente, ki jih izdajo občinske ali centralne službe.

Kljub povečanju naložb v potujoče knjižnice v nekaterih primerih ni bilo mogoče razviti njihovih dejavnosti v njihovem okolju, bodisi zaradi previsokih pričakovanj in pomanjkanja takojšnjih rezultatov bodisi zaradi visokih stroškov (človeški viri, bibliografski viri, gorivo in vzdrževanje).

Le nadaljnje vlaganje v kulturno politiko promocije knjige in branja lahko po našem mnenju zagotovi obstoj potujočih knjižnic in tako zagotovijo popolno zadovoljevanje informacijskih potreb bralcev.

Najlepša hvála!